

mei '42 opgepakten) binnen een paar weken o.m. hen die een functie hadden in de nieuwe organisaties van het bedrijfsleven, de meeste bovenzestig-jarigen en allen die aan een min of meer ernstige kwaal leden (hun totaal-aantal is niet bekend), uit de Haarensse groep der anti-verzet-gijzelaars (de in juli '42 opgepakten) eveneens binnen een paar weken ca. tweehonderd die tot dezelfde categorieën behoorden, in december '42 eerst twintig (vaders van zeven of meer kinderen), vervolgens twintig die een minder goede gezondheid hadden, tenslotte tweehonderd¹, bijna honderd in april '43 (ter gelegenheid van Hitlers vier-en-vijftigste verjaardag), ruim vijftig in oktober '43, ca. honderdzestig in december '43 (Kerstmis!), alle resterende katholieke geestelijken en predikanten in februari '44, zestig in april (de *Führer* werd vijf-en-vijftig) – het gevolg van dit alles was dat er, gelijk reeds opgemerkt, van de ruim negentienhonderd personen die in totaal sinds de zomer van '40 als Indische of anti-verzet-gijzelaars opgepakt waren², nog maar ca. tweehonderdzeventig over waren toen 'Beekvliet' en 'De Ruwenberg' eindelijk werden ontruimd. Dat die tweehonderdzeventig op enkele uitzonderingen na (waarom er vijftien tot mei '45 vastgehouden zijn, is onduidelijk) medio september '44 vrijgelaten werden, notabene in een situatie waarin veel Duitsers een soort volksopstand in Nederland vreesden, onderstreept alleen maar dat het inderdaad voor de bezetter vaststond dat hij de Brabantse gijzelaars '*letzten Endes*' met rust zou laten.

Deze conclusie die men achteraf aan de (weinige) bewaardgebleven stukken en, wat belangrijker is, aan de feiten kan verbinden, was de tijdgenoot onbekend. Vooral doordat aan de geleidelijke vrijlating van groep

¹ Diegenen in bezet gebied die van die vrijlatingen hoorden, begrepen er niets van. Zij vroegen zich af wat er achter zat. Eind '42 deed het (gefantascerde) gerucht de ronde dat een van Scyss-Inquarts dochters naar Engeland ontvoerd was waar zij als gijzelaarster vastgehouden werd. '*Auf die Mitteilung hiervon habe*', zo werd volgens een periodiek rapport van de *Wehrmacht* in bezet gebied rondverteld, '*Seyss-Inquart sofort die Freilassung von 300 Geiseln angeordnet.*' (*WBN, Feldkommandantur 724: 'Lage- und Stimmungsbericht Nr. 30'* (31 dec. 1942), p. 3 (CDI)). ² Aan de Indische groep, ca. vierhonderd (de twee Schoorlse groepen meegerekend), en aan de ca. twaalfhonderdzestig in mei en juli '42 gearresteerde anti-verzet-gijzelaars waren nog toegevoegd: tien Leidse hoogleraren begin augustus '42, honderd gijzelaars medio augustus '42 (in verband met de spoorwegaanslag in Rotterdam), vijf uit Weert in februari '43, elf uit de mijnstreek in mei '43 (wegens de stakingen), dertig KPM'ers in oktober '43, dertig uit de noordelijke provincies (gijzelaars die eerst in Vught opgesloten zaten) en, in januari '44, een groep gijzelaars uit Leiden (wegens de aanslag op de directeur van het gewestelijk arbeidsbureau), een aantal Zeeuwse burgemeesters (wegens verzet tegen het 'spitten' voor de *Wehrmacht*) en zes artsen uit Overijssel.